

TIL O'RGANISHDA O'YINLARNING RO'LI

Мадаминов Бекзод Аллаёрович

(PhD Ургенчского государственного университета.)

Бекчонова Максуда Камбар қизи

(Студентка Ургенчского государственного университета)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8106833>

Annotatsiya: O'yinlar эрта болалик davrida va undan keyingi davrda sog'lom rivojlanish uchun zarurdir. O'yin bolalarga o'zlari bilgan narsalarini – u dunyoviy bilim bo'lsin, yoki ilmga asoslangan bilim, mustahkamlashga va bilmagan narsalarini mashq qilishga imkon beradi. Bu ularga sinab ko'rish va xatosini tushunish orqali tajriba o'tkazish, muammolarga yechim topish, eng yaxshi strategiyalarni ishlab chiqish va yangi ko'nikmalarni shakllantirish, shuningdek, bilgan narsalariga ishonchni oshirishga ko'maklashadi.

Kalit so'zlar: O'yin, muloqot, tinglash, sinf, auditoriya, motivatsiya, talaba.

O'yinlarni sinfga kiritish har qanday ta'lim dasturida muhim vositadir. Ba'zi o'quvchilar mashg'ulot materiallarini o'qish orqali o'rganishsa, boshqalarga o'rnidan turib, xuddi shu material bilan faol shug'ullanish yaxshidir. O'qishga yo'naltirilgan talabalar yo'nalishlar, hikoyalar yoki ssenariylar va boshqa yozma tarkibni o'z ichiga olgan sinf o'yinlaridan foydalanishlari mumkin. Faolroq o'quvchilar dars tamoyillariga tayanadigan faoliyat orqali ishlaganda sinf g'oyalarini o'rganishlari mumkin. Tengdoshlari bilan tushunchalarni tushuntirish yoki muhokama qilishda muvaffaqiyat qozongan talabalar jamoaviy muloqotni o'z ichiga olgan hamkorlikdagi o'yinlar yoki tadbirlardan foyda olishlari mumkin.

O'yinlar va boshqa o'quv mashg'ulotlari, har bir talaba uchun materialni o'zining individual ta'lim uslubiga mos keladigan tarzda sinab ko'rish imkoniyatini beradi.

O'yinlarning ijobiy tarafi: o'quvchilarning yuqori faolligi va har qanday o'quvchiga dars mavzusini yetkazishning noyob usullari kiradi. Shuningdek, ijtimoiy-emotsional o'rganishni targ'ib qilishda tanqidiy fikrlashni mashq qilish imkoniyatini beradi va bu qatorni quyidagilar bilan davom qilamiz:

O'yinlar muhim hamkorlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini o'rgatadi. Individual va guruh o'yinlari davomida talabalar maqsadga erishish uchun bir qator muammolarni hal qilishadi. Harakat rejalari yangi muammolar paydo bo'lganda o'zgarishi mumkin. Talabalar tegishli yo'llarni muhokama qilishda xavflarni baholashlari mumkin. Bularning barchasi davomida strategiyani ishlab chiqish va tez qaror qabul qilish zarurati talabalarga muvaffaqiyat rejasini ishlab chiqishda muhim bo'lgan tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini o'rganishga yordam beradi.

Hamkorlikda ishlash. Jamoaviy o'yinlarda o'quvchilar umumiy maqsad sari harakat qiladilar. Jamoa a'zolarining barchasi bitta birlik sifatida muvaffaqiyatga erishsa yoki muvaffaqiyatsizlikka uchrasa, hamkorlik muhim bo'ladi. Faoliyat boshida talabalar jamoada kim qanday vazifalarni bajarishini guruh a'zolari orasida muhokama qilishlari kerak. Bunda ularning barchasi o'zlarining yoki boshqa talabalarning muhim kuchli tomonlarini aniqlashlari kerak. Keyin talabalar ushbu kuchli tomonlardan kelib chiqqan holda jamoaning roli va mas'uliyatini tartibga solishlari kerak. O'yin davomida qo'shimcha qiyinchiliklarga duch kelganda, jamoa a'zolari ham yangi to'siqlarni qayta sozlash va yengish ustida birgalikda ishlashlari kerak.

Sinf o'yinlari ijtimoiy-emotsional o'rganishni kuchaytiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sinfda o'yin o'ynash **muloqot, tinglash va empatiya kabi ijtimoiy-emotsional** ta'limning muhim tarkibiy qismlarini kuchaytiradi.

Muammolarni hal qilishda talabalar bir-birlari bilan faoliyatga nima hissa qo'shishni xohlashlari yoki jamoa nima qilishi kerakligi haqida gapirishlari kerak. Shu bilan birga, ular jamoaning qolgan qismi rollar, qarorlar, taraqqiyot va boshqalar haqida qanday fikrda bo'lishidan xabardor bo'lishlari kerak. Agar bir talaba juda jim bo'lsa, boshqasi e'tiborga olishi va jamoaning qolgan qismiga ularni himoya qilishga qaror qilishi mumkin. Yoki o'yinni qanday o'ynash haqida bahslashayotganda, talabalar yakuniy qarorga kelishdan oldin jamoaning barcha a'zolari variantlar haqida qanday fikrda ekanligini hisobga olishlari mumkin.

O'yinlar talabalarning diqqatini jamlash va sinfni boshqarishga yordam beradi. Ta'limda o'yinlardan foydalanish ham muhim sinfni boshqarish vositasidir. Faoliyatlar sinfni qayta yo'naltiradigan qo'shimcha hissiy tajribalarni taqdim etishga yordam beradi. Bu talabalar uzoq sinovdan charchaganlarida, maktab ta'lidan endigina qaytganlarida yoki diqqatni jamlashga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan boshqa chalg'itishni boshdan kechirganlarida foydali vositadir.

Ushbu faolroq o'rganish uslubi, shuningdek, sinf ichidagi faollikni oshirishga yordam beradi. O'quv tajribasi ustidan ko'proq nazorat berilsa, o'quvchilar materialga, munozaralarga ko'proq jalb qilinadi va sinfda o'z daxldorlik hissini uyg'otadi. O'yinlar ushbu ishtirok etish va imkoniyatlarni oshirish imkoniyatini beradi va o'quvchilarni yanada chuqurroq jalb qilish va diqqatni jamlashga yordam beradi.

Sinf o'yinlari ichki motivatsiyani oshiradi (va shunchaki qiziqarli). Boshqa barcha ta'lim afzalliklaridan tashqari, o'yin o'rganishni yanada qiziqarli qiladi. Diqqatning materialdan faoliyatga o'tishi o'quvchilar uchun o'rganishni kamroq ish kabi his qilishi mumkin. Ish varag'idagi faktlarni eslab qolish va savollarga javob berishga e'tibor qaratish o'rniga, talabalar o'yinni hal qilishadi. Ular bir vaqtning o'zida dars rejasi ustida ishlayotganliklarini ham anglamaydilar. Bu nafaqat sinfingizning umumiy kayfiyatini yaxshilaydi, balki qiyinroq tushunchalarni hal qilishga yordam beradi. Muammo darslik orqali emas, balki o'yin orqali taqdim etilsa, o'quvchilarning tushkunlikka tushishi yoki haddan tashqari ishtiyoqmand bo'lish ehtimoli kamroq. Ular, shuningdek, qo'shimcha qadamlar qo'yishlari yoki an'anaviy ta'lim modelida bo'lmagan yangi g'oyalarni sinab ko'rishlari mumkin. O'qituvchilar doimo talabalar va material o'rtasidagi tafovut va bo'shliqni bartaraf etishga, yoki to'ldirishga harakat qilishadi. Sinf o'yinlari ta'limni hamma uchun qulayroq va qiziqarli qilishga yordam beradi.

Misol tariqasida 2 ta o'yinni ko'rib chiqamiz. Birinchi o'yin turida o'quvchilar so'zlarga definition – tushuntirish berishni o'rganishadi.

“You will never guess!” - O'ylab topolmaysan!

Maqsad: matndagi kalit so'zlar yordamida yangi so'zlarni topish

Kerakli jihozlar: qog'oz va ruchka

Talabalardan biri bir so'zni ta'riflaydi. 1- gapdan qaysi so'zligini topsa 4 ball; 2-gapdan topsa 3 ball; 3-gapdan topsa 2 ball; 4-gapdan topsa 1 ball beriladi.

Ta'riflanadigan so'zlar bir xil so'z turkumiga yoki bir xil oilaga (masalan: oziq-ovqat, hayvonlar, fe'llar...)

For example:

1. It is round and green, it can be red and yellow.
2. It is a type of food.
3. It is usually ripen in autumn.

Only question! - Faqat savol!

Maqsad: ingliz tilida savol tuzishni, turlarini mashq qilish. Ikkita talaba doskaga chiqadi va faqat savollar orqali gaplashadi. Savolga javob berish mumkinmas.

For example:

A:-What is your name?

B:-Don't you know my name?

A:-Is it hard for you to tell your name?

B:-Where are you coming?

A:-Is it hard for you to guess my condition?...

Xulosa. Bolalar uchun jamoaviy va individual o'yinlar har qanday ta'lim rejasida tez-tez ishlatiladigan vositalar bo'lishi kerak. Talabalar nafaqat ushbu mashg'ulotlar orqali yuqori faollikdan bahramand bo'lishadi, balki ular sinfdan tashqarida dividendlar keltirib chiqaradigan ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni rivojlantiradilar.

References:

1. Honeck, R. A proverb in mind: the cognitive science of proverbial wit and wisdom. – USA.: Lawrence Erlbaum, 1997. – 277p
2. Imomov K., Mirzayev T., Sarimsoqov B., Safarov O. O'zbek xalq og'zaki poetik ijodi. -T.: O'qituvchi, 1990. - 303b.

3. Karamatova K.M., Karamatov H.S. Proverbs–Maqollar– Пословицы. – Т.: Mehnat, –2000. – 398 b.
4. Marvin, D.E. Antiquity of Proverbs. - New York and London: G.P Putnam Sons, 1922. –103 p

INNOVATIVE
ACADEMY